

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **A. M.**, zastoupený advokátkou JUDr. Annou Starou se sídlem Malá Tyršovka 19, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 5. 2005, sp. zn. 1 Az 1/2005,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

II. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR (dále jen „žalovaný“) ze dne 7. 1. 2005, č. j. OAM-3588/VL-20-05-2004, o zamítnutí jeho žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a namítá tak nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Stěžovatel uvádí, že žalovaný nepostupoval v souladu s § 3 odst. 2, 3 a 4 zákona č. 71/1967 Sb., správního řádu, a zejména se svědomitě nezabýval prošetřením jeho žádosti. Žalovanému vytýká, že odmítl zkoumat, zda u něj nejsou dány důvody hodné zvláštního

zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu nebo důvody podle jeho § 91. Stěžovatel ze strachu o svůj život neuvedl skutečnosti, které jej donutily opustit Ukrajinu a žít nelegálně v ČR. Stěžovatel byl na Ukrajině vydírán osobami majícími vazby i na ČR, a proto byl ve správním řízení nucen uvést pouze druhotné důvody pro opuštění Ukrajiny. I nyní se bojí návratu na Ukrajinu, kde mu hrozí opětovné útoky proti jeho osobě, i na území ČR je mu v tomto směru vyhrožováno neznámými Ukrajinci, proto by rád učinil vše, aby mohl získat v ČR azyl. Po poučení je stěžovatel ochoten se při případném novém projednání konkrétně vyjádřit k důvodům své žádosti o azyl. Konečně stěžovatel tvrdí, že městský soud ve svém rozsudku nezohlednil dostatečně jeho žalobu a vyšel pouze z vyjádření žalovaného.

Ze všech těchto důvodů stěžovatel navrhuje zrušit napadený rozsudek městského soudu a zároveň žádá, aby byl jeho kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve svém vyjádření především odkazuje na obsah spisu, zejména na vlastní podání a výpovědi učiněné stěžovatelem v průběhu řízení. Žalovaný dále připomíná, že stěžovatelova žádost o azyl byla zamítnuta podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu a v takovém případě je již posuzování důvodů pro udělení humanitárního azylu či pro shledání překážky vycestování nadbytečné, v čemž odkazuje na konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu obsaženou např. v jeho rozsudku sp. zn. 4 Azs 23/2003. Z těchto důvodů žalovaný navrhuje, aby byla kasační stížnost Nejvyšším správním soudem zamítnuta.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 15. 12. 2004 na základě žádosti, v níž je jako důvod žádosti o azyl uvedeno, že stěžovatel neměl kde bydlet poté, co mu umřela babička, neboť dům zdělila teta, která ho tam nechtěla. U rodičů bydlet nemohl. Proto opustil Ukrajinu, odjel do ČR a poté, co obdržel správní vyhoštění, požádal o azyl. Totéž vyplývá i z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 21. 12. 2004. V tomto pohovoru také stěžovatel uvedl, že poté, co nemohl bydlet u babičky, dostal se do neřešitelného problému, neboť jeho výdělky nestačily na koupi vlastního bytu. Do ČR odjel na turistické vízum, po jehož vypršení zde zůstal nelegálně. Když ho náhodně pokousali psi a policie mu přitom poskytla pomoc, byla zjištěna nelegálnost jeho pobytu a uděleno mu správní vyhoštění. O azyl tedy žádal ve snaze legalizovat svůj pobyt v ČR.

Žalovaný předmětnou žádost o poskytnutí azylu zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu svým výše označeným rozhodnutím ze dne 7. 1. 2005. Žalovaný toto zamítnutí zdůvodnil tím, že stěžovatel neuvedl žádnou skutečnost svědčící o tom, že by mohl být pronásledován z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, když důvodem jeho žádosti o azyl byly problémy s bydlením a snaha o legalizaci pobytu v ČR, tedy důvody nemající nic společného s taxativně vymezenými důvody pro udělení azylu. Zároveň stěžovateli připomněl, že poskytnutí azylu nelze zaměňovat s pobytem cizinců upraveným v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců. Při tomto zamítnutí podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu se žalovaný již pro nadbytečnost nezabýval důvody obsaženými v § 13 a § 14, stejně jako překážkou vycestování podle § 91 tohoto zákona.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí podal stěžovatel žalobu k Městskému soudu v Praze. V této žalobě stěžovatel namítl jeho nesoulad s § 3 a § 32 odst. 1 správního řádu a s § 19 a § 28 zákona o azylu, když se žalovaný nezabýval jeho věcí svědomitě a nerozhodl o tom, zda se na stěžovatele vztahuje překážka vycestování. Dále protestoval proti tomu,

že se žalovaný nezabýval přítomností důvodů hodných zvláštního zřetele podle § 14 zákona o azylu.

Městský soud v Praze tuto žalobu zamítl svým výše označeným rozsudkem. V tomto zamítavém rozsudku městský soud uvedl, že povinnost zjistit skutečný stav podle § 32 správního řádu má žalovaný pouze v rozsahu důvodů, které žadatel o azyl ve správním řízení uvedl. Také městský soud se přiklonil k názoru, že stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti nasvědčující splnění podmínek § 12 zákona o azylu, a žalovaný proto jeho žádost správně zamítl jako zjevně nedůvodnou právě podle § 16 odst. 1 písm. g) tohoto zákona. Výrok týkající se humanitárního azylu pak městský soud považoval v daných souvislostech již za zbytečný. Městský soud neshledal ani tvrzená porušení správního řádu a ztotožnil se i s tím, že se žalovaný nezabýval přítomností překážky vycestování, neboť takový výrok by byl s ohledem na znění § 28 zákona o azylu v dané situaci již nadbytečný. Ze všech těchto důvodů městský soud posuzovanou žalobu zamítl rozsudkem napadeným touto kasační stížností.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Městského soudu v Praze v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku městského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

První námitka obsažená v kasační stížnosti je založena na stěžovatelově výtce, že žalovaným nebyla zvažována možnost udělení humanitárního azylu. V této otázce je třeba nejprve odkázat na setrvalou správní judikaturu. Tak v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003, bylo uvedeno: „*Na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkouvává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).*“ Míra správního uvážení správního orgánu je tedy za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele; poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen, což však jistě ani ve vzájemné kombinaci neznamená, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu.

Ve svém rozsudku ze dne 11. 3. 2004, sp. zn. 2 Azs 8/2004, pak Nejvyšší správní soud doplnil: „Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. Zatímco tak v jiných právních předpisech reaguje zákonodárce na skutečnost, že není schopen předpokládat všechny situace, v nichž je určitý postup - zde poskytnutí azylu - vhodný či dokonce nutný, typicky demonstrativními výčty za účelem odstranění či alespoň zmírnění tvrdosti; v zákoně o azylu zvolil kombinaci dvou ustanovení obsahujících výčty taxativní a jednoho ustanovení umožňujícího pohledem humanitárních hledisek řešit situace nezahrnutelné pod předchozí dvě ustanovení. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu - sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory - ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.“

Jak bylo uvedeno výše v rekapitulaci obsahu správního spisu, žalovaný neposuzoval udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu z důvodu nadbytečnosti takového posouzení v situaci, kdy byla stěžovatelova žádost posouzena jako zjevně nedůvodná, když navíc neuváděl nic, co by vedlo k závěru, že by u něj byly dány důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu. I Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s názorem, že v případě zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodných je výrok o přiznání či nepřiznání humanitárního azylu již prakticky nadbytečný. To přitom dále omezuje limity soudního přezkumu této otázky, jež jsou značně úzké i v případech neposkytnutí humanitárního azylu při neudělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Ani městský soud, ani Nejvyšší správní soud jistě nepopírají, že osobní situace stěžovatele, tak jak byla zjištěna žalovaným a přezkoumána městským soudem, může být tíživá. Na straně druhé však není patrně natolik zjevně a nesnesitelně tíživá, že by bylo možno hovořit o tom, že by nepřiznání humanitárního azylu bylo způsobeno zjevnou libovůlí žalovaného.

Druhá stěžovatelova námitka směřuje proti tomu, že se žalovaný nevyjádřil ani k otázce přítomnosti překážky vycestování. Ke skutečnosti, že v případě zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu již není potřeba zkoumat přítomnost překážky vycestování, se nicméně Nejvyšší správní soud již vyjádřil ve svém rozsudku ze dne 9. 9. 2004, sp. zn. 2 Azs 147/2004 (publ. pod č. 409/2004 Sb. NSS), kde uvedl: „Rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, nelze považovat za rozhodnutí o neudělení azylu ve smyslu § 28 tohoto zákona. Za takové lze považovat pouze rozhodnutí, kterým Ministerstvo vnitra rozhodne o neudělení azylu pro nesplnění podmínek uvedených v ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 téhož zákona po věcném posouzení důvodů tvrzených žadatelem o azyl. Rozhodne-li Ministerstvo vnitra o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, nečiní již výrok o neexistenci překážek vycestování ve smyslu ustanovení § 91 citovaného zákona.“ Ani tato stěžovatelova námitka proto nemůže být úspěšná.

Tím méně pak lze přikládat jakýkoliv význam jeho příslibu, že je ochoten se při případném novém projednání vyjádřit konkrétně k důvodům své žádosti o azyl.

Stěžovatel měl tuto možnost jak ve správním řízení před žalovaným, tak následně před městským soudem a pokud nyní tvrdí, že skutečné důvody svého odchodu z Ukrajiny dosud nesdělil pro obavy z ukrajinských vyděračů, je to nutno chápat vzhledem k jeho setrvalým tvrzením, že z Ukrajiny odešel proto, že neměl kde bydlet, buď jako odraz jeho osudové nedůvěry vůči českým správním orgánům a soudům, ale spíše jako zcela účelové tvrzení snažící se nyní přeformulovat jeho setrvalou snahu o legalizaci pobytu v ČR.

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal naplnění namítaného důvodu kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť - jak vyplývá ze shora uvedeného - v souzené věci se městský soud nedopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky v předcházejícím řízení. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. dubna 2006

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu